

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Arnoldi Corvini à Belderen J. U. D. Jus Canonicum, Per Aphorismos Strictim Explicatum

Corvinus van Beldern, Arnold

Amstelodami, 1663

Nuptiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10591

ris factâ mentione, puta triennii; per quod, si quis absque legitima causa absit, præsentis facultas datur liberè contrahendi; *c. de illis. 5. & ibi Gloss. hic. 8.* Defectu implementi ejus quod promissum; aut conditionis, *Ioan. Andr. & alii in d. c. de illis. 3. de condit. apposit. 9.* Fama Canonici impedimenti, si de ea doceatur; *c. cum in tua. 27. hic. c. super eo. 22. de testib. 10.* Capitali inimicitia inter sponsoſ superveniente; *Host. in sum. hic. §. fin. per ration. de qua in c. 2. & c. requis. 17. eod. 11.* Morum asperitate alterutrius; *Abb. in c. veniens. 5. qui cleric. vel vovent. 12.* Deformitate, aut morbo contagioso, subsequente. *c. fin. de conj. leprof. d. c. quemadmodum. 25. de jurejur.*

Quibus casibus alia sponsalia contrahi possunt; absq; auctoritate Judicis, si causa notoria quantum ad veritatem, quia vera; & quantum ad justitiam, quia de jure sufficiens, utpote in eo expressa. *Sylvest. verb. sponsalia. qu. 11.* Si causa non notoria; cum ea: quia causa coram Judice probanda. *Ioan. Andr. in c. de illis. 5. hic. Hostiens. in sum. §. fin. eod.*

De Nuptiis.

TIT. XIII.

Sponsalia de præsentis (ut diximus) nihil aliud sunt quàm contractus matrimonii per verba de præsentis celebratus. *c. 1. c. tua fraternitati. 25. c. si inter virum. 31. de sponsal.*

Est (ut supra diximus) *matrimonium* conjunctio legitima maris & feminae, individuam vitæ consuetudinem, & divini humanique juris communicationem continens. *Hostiens. in §. quid sit. tit. de matrim. & 27. qu. 1. §. 1.*

Dico *conjunctio*, scilicet animorum; ut sit initiatum: & corporum; ut sit perfectum matrimonium. *c. 39. institutum. c. 39. matrimonium. c. 35. cum initiatur. cum c. seq. 27. qu. 2.*

Maris & feminae; quia plures uxores aut viros habere non licet; *c. 4. nemo. 32. qu. 4. c. licet. 3. c. tuas. 5. de spons. duor. c. gaudemus. 8. de divor.*

Individuam vitæ consuetudinem continens; puta ex destinatione: quum in hoc coeant qui nuptias contrahunt, ut sint perpetuæ vitæ consuetudine conjuncti. *c. 7. femina. 30. qu. 5. c. 6. solet. 32. qu. 2.*

Divini humanique juris communicationem continens; quia contrahentes debent esse ejusdem religionis.

Propterea Christiani cum Paganis, Judæis vel Turcis nuptias contrahere non possunt, *c. 15. cave. c. 17. si quis Iudaica. 28. qu. 1. sub pœna excommunicationis. d. c. si quis Iudaica.*

Est matrimonium vel *publicum*, quod per verba de præsenti in præsentia testium, servatis debitis solennibus fit; de quo hoc titulo: vel *clandestinum*; quod non adhibitis testibus, nec observatis debitis solennibus, vel denunciatione præmissâ, est contractum. *Gl. in c. cum inhibitio. 3. de clandest. despons.*

Est & matrimonium; aliud *legitimum & non ratum*; aliud *ratum & non legitimum*; aliud *legitimum & ratum*. *can. fin. §. item. 28. qu. 1.*

Legitimum & non ratum dicitur; quod inter Judæos & Infideles contrahitur; juxta leges Mosaïcas & forenses cujusque loci. *de quo in c. quanto. 7. & in c. gaudemus. 8. de divort.*

Dicitur *non ratum*, quia non est firmum, cum inter Infideles repudio possit dissolvi. *vid. c. quanto. 7. de divort.*

Ratum & non legitimum est; quod Christiani & fideles, citra solennitates Canonicas contrahunt.

Dicitur *ratum*; quia inter fideles matrimonium semel initiatum, & completum, amplius dissolvi non potest.

Legitimum & ratum est, quod fideles, servatis Canonum solennitatibus, celebrant. *c. 1. & c. 15. cave. 28. qu. 1. d. c. quanto. 7.*

Hoc vel est *initiatum*; videlicet consensu: & est idem quod Nuptiæ, sive sponsalia de præsenti: *c. 2. sufficiat. 27. qu. 2. vel consummatum*, scilicet carnali copulâ. *c. 2. de convers. conjug. c. 34. statutum, cum seq. 27. qu. 2. & dicitur matrimonium perfectum.*

Perfectum puta, quantum ad vinculum, & quantum ad significationem. Nam matrimonium ante copulam, licet quoad

quoad vinculum sit perfectum, & ex sanctitate sacramenti sanctum; *c. 3. beata. c. 9. conjux. c. 10. omne. 27. qu. 2.* non tamen dicitur perfectum, quoad significationem; non enim illa omnia significat, quæ carnali consummatum copulâ significaret. *Abbas in c. debitum. 5. in 1. notab. de Bigamis non ordin.*

Siquidem matrimonium ante copulam significat caritatem, quæ inter Deum & justam animam in spiritu consistit: post copulam designat conformationem; quæ consistit in Christo, id est, divinitate, & carne humana, quam in Virginis utero suscepit. *d. c. debitum. 5. de Bigam. non ord.*

Matrimonium legitimum & ratum ut contrahatur, necesse, ut contrahentes sint *matrimonii capaces*, & ut contrahant *legitimo modo*.

Matrimonii capaces sunt; qui coire, & consentire possunt, licet sint impuberes: *c. puberes. 3. c. à nobis. 8. c. de illis. 9. de sponsal. c. ult. de desponsat. impub.* nec impediuntur.

Legitimo modo contrahunt, qui in nuptias consentiunt, & parentum, si habent, consensum adhibent.

Consentire contrahentes debent, *c. 2. sufficiat. 27. qu. 2.* voluntariè; *c. requisivit. 17. de sponsal.* adeò ut si vi, metu, vel errore, nuptias contraxerint, eæ sint ipso jure nullæ. *c. cum locum. 14. eod.*

Metum intellige non reverentialem, *Gl. Abb. & Dd. in c. 1. de despons. impub. Gl. in c. 3. presens clericus. 20. qu. 3.* sed qui in constantem virum aut feminam potest cadere: *c. consultationi. 28. in fin. de sponsal. Gl. in c. cum dilectus. 6. de iis quæ vi metusve caus.* licet eum passus coactioni causam dederit: *Gl. per text. in c. veniens. 13. de sponsal. Felin. in c. cum inter. num. 20. de except. juramentum intervenerit; Gl. & Dd. per text. in c. significavit. 2. de eo qui dux. quam poll. adult.* Modò metus, causâ ejus cessante, postea cohabitatione spontaneâ non fuerit purgatus. *Ioann. And. Abb. Præpos. in c. ad id. 21. de sponsal. Oldrad. conf. 35.*

Error

Error nuptias impedit; qui contingit circa ea quæ sunt de matrimonii essentia; ut sunt personæ, & mutua corporum potestas: non qui contingit circa qualitatem personæ & fortunæ; cum hæc non sint de essentia. *Gl. & Abb. in c. cum dilectus. 6. de iis qua vi met. caus.*

Proinde errans in *persona*, ut cum quis putat se ducere Corneliam, quæ erat Sempronia; vel *conditione*; cum servam, quam credit esse ingenuam; nisi errore cognito carnis commixtio sit subsecuta; *c. proposuit. 2. ubi Abb. de conjug. serv.* contraxisse matrimonium non intelligitur. Omnino errans in *qualitate*; ut si corrupta aut meretrix sit, quam virginem: aut in *fortuna*; ut si pauper, quam divitem putabat. *caus. 29. qu. 1. per totam. Abb. d. c. proposuit. 2.*

Quinimo facti meritum habebit, qui publicam meretricem de lupanari extraxerit, & in uxorem duxerit. Inter opera enim caritatis non minimum est, errantem ab erroris sui semita revocare. *c. inter opera. 20. de sponsal.*

Matrimonium contractum cum serva, quam quis liberam putabat, non subsistit, non quia ad illud libertas, ut Civili jure, requiritur; sed quia ad talem errorem nullus consensus favore libertatis intervenisse præsumitur. *c. fin. de conjug. serv. & per tot. 29. qu. 1.*

Non est error in *conditione personæ*, nec matrimonium inutile, si vir dicatur natus ex matre ancilla & patre libero; dummodo secundum leges aut loci consuetudinem partus patrem sequatur. *c. licet. 3. eod.*

Servitus unius ex contrahentibus non impedit matrimonium; si alter eam non ignorat. *c. 2. si quis. c. 5. si femina. 29. qu. 2.*

Si nuptias contrahentes, parentes habeant, eorum consensum, olim ex necessitate, *c. non omnis. 12. cum seq. 32. qu. 2. c. 1. aliter. 30. qu. 5.* hodie, ex Concilio Tridentino, *sess. 24. c. 1.* ex honestate tantum debent adhibere.

Consensus in nuptiis interponitur vel *purè* (qui statim habet

habet consummandi necessitatem. *Panorm. in c. super eo. 5. de cond. appof.*); vel *sub conditione*, qui eam necessitatem non habet, nisi post conditionis eventum; nisi accedat copula, per quam conditio purificetur, quamvis vir ab illa se recedere nolle expressè protestetur. *c. per tuas. 6. eod. ubi Gl. & Dd.*

Conditio tamen debet esse honesta & possibilis; veluti, *si pater voluerit*; aliave similis; *c. de illis. 3. c. super eo. 5. c. per tuas. 6. eod.* non matrimonii substantiæ contraria; ut, *contraho tecum, si prolis generationem vites*: tum enim nuptiæ sunt nullæ. *c. ult. eod.*

Quod si improbatantum vel impossibilis sit conditio, veluti, *si hominem occideris, manibus cælum attigeris*; favore matrimonii, pro non adjecta habetur. *c. 1. ult. eod.*

Purè consensus interponi debet per verba præsentem consensum exprimentia; si contrahentes loqui possunt; si non, ut *muti, surdi*, per signa. *c. tua fraternitati. 25. de sponsal.*

Verba si sunt ambigua, pro matrimonio fit interpretatio. *c. tua nos. 26. de sponsal. c. continebatur. 6. de despons. impub.*

In actibus enim quæ pendent à mera voluntate & dispositione loquentis, ejusmodi verba pro præsentibus accipiuntur. *Panorm. in c. quemadmodum. 25. per illum text. de jurejur.*

Consensum, ut nuptias contrahant, interponere possunt omnes qui non impediuntur.

Impedimenta alia impediunt *matrimonium contrahi*, & *contractum dirimunt*; alia quidem *impediunt*, *sed non dirimunt*.

Prioris generis sunt; *vis, metus, error*, de quibus diximus; *cognatio, justitia publicæ honestatis; votum solenne, ordo, crimen, coeundi impotentia, cultus disparitas*.

Cognatio vel est *spiritualis*, vel *carnalis*, vel *legalis*.

Spiri-

Spiritualis cognatio, est personarum propinquitas, seu conjunctio, ex baptismo vel confirmatione proveniens. *c. 1. de cognat. spiritual. in 6.*

Est vel *compaternitas*; quæ est inter patrem spiritua-
lem & patrem carnalem: ut inter baptizantem vel susci-
pientem (uterque patrimus dicitur), & patrem baptizati
seu suscepti: vel *paternitas*; quæ inter baptizantem & ba-
ptizatum, nec non inter suscipientem & susceptum: vel
fraternitas; inter filios baptizantis vel suscipientis, & fi-
lios baptizati seu suscepti. *c. quod autem. 30. qu. 4. c. 1. eod. in 6.*

Prohibet hæc cognatio non tantum matrimonium
contrahi, sed & contractum dirimit. *c. 1. eod. in 6. c. ve-
niens. 6. & c. tua nos. 7. eod. c. 1. 30. qu. 1. & c. 3. si quis
ex uno. 30. qu. 4. c. 1. ita diligere. 30. qu. 3. c. 17. si quis
cum matre. 33. qu. 2.*

Si tamen vir aut uxor filium proprium sacro de fonte
susceperit, quamvis, si id prudenter faciant, peccent, *c. 6.
de his. 30. qu. 1.* non idcirco separari, aut alter alteri cor-
poris potestatem subtrahere possunt, nisi ad continentiam
servandam possint induci. *c. 2. de cognat. spirit.*

Ex Concilio Tridentino, cognatio spiritualis, & ob eam
matrimonii prohibitio, tantum contrahitur inter baptiza-
tum & illius patrem & matrem & suscipientem, & inter
confirmantem & confirmatum illiusque patrem & ma-
trem, ac tenentem. *cap. 2. sess. 34. de reform. ma-
trim.*

Cognatio carnalis, est quæ *consanguinitate*, vel *affinitate*
contrahitur.

Consanguinitas (etiam generali nomine *cognatio* dicta)
est vinculum personarum ab eodem stirpe descendantium
vel adscendentium, carnali propagatione in matrimonio,
vel extra illud, *c. per tuas. 10. & ibi Abb. num. 3. de probat.
Andr. & Prapof. in arbor. consangu. num. 5. contractum.*

Tria in eo potissimum sunt consideranda: Nempe, *Sti-
pes, Linea, Gradus.*

Stipes,

Stipes, est persona à qua aliæ, de quarum conjunctione quæritur, descendunt.

Quæ ad gradum lineæ æqualis vel inæqualis constituendum non computatur.

Linea, est collectio personarum ab eodem stipite descendentium, diversos continens gradus, & numeros distinguens. *Hosiens. in §. quid linea. de cons. & affin.*

Est vel *Recta*; eaque aut *Superior*, quæ est parentum, seu adscendentium; aut *Inferior*, quæ liberorum seu descendentium; vel *Transversa*, quæ est inter fratres cæterosque cognatos.

Hæc vel est *Æqualis*, quando cognati æqualiter à stipite distant; vel *Inæqualis*, quando ab eo distant inæqualiter: veluti, *fratres duo sunt in linea æquali; quia uterque à stipite, scilicet patre, uno gradu distat: frater & fratris filius sunt in linea inæquali; quia frater à stipite, scilicet patre, uno gradu distat; fratris filius secundo. c. 1. & 2. 35. qu. 5.*

Gradus, est habitudo distantium personarum, quâ propinquitatis distantia inter personas duas, vel diversas, discernitur. *Venator, in Analys. Iuris Pont. tit. de cons. & affin.*

Hoc jus, quia considerat gradus nuptiarum duorum consensu constantium, ideo & duas personas in iis numerandis conjungit; *d. c. 2. ad sedem. 35. qu. 5.* sed aliter in *Linea Recta*, aliter in *Transversa*.

In *linea Recta*, tam superiori, quam inferiori; *Quot generationes numerantur, tot numerantur gradus, demto stipite*; à quo numeratio initium habet. Persona enim addita personæ, adscendendo vel descendendo, per carnis propagationem, addit gradum, non mutat genus.

In *linea Transversa Æquali* (hoc est, quando illi, de quorum cognatione quæritur, directè in diversis lineis sibi invicem sunt oppositi), *Quoto gradu unusquisque eorum distat à stipite, eodem distant inter se.* Ex. gr. *Patrueles & consue-*

consobrini distant gradu secundo à communi stipite; ergo eodem gradu, hoc jure distant inter se. *c. 4. parentela. 35. qu. 5.* & sic duo gradus juris Civilis unum canonicum constituunt. *d. c. ad sedem. 35. qu. 5.*

In *linea Transversa Inaquali* (hoc est, cum ii, de quorum cognatione quæritur, non directè, sed obliquè sibi invicem opponuntur), *Quoto gradu remotior distat à stipite, eodem distant inter se.* Ex. gr. Fratris filius à patruo distat gradu secundo, quia eodem distat ab avo, communi stipite. *c. ult. de consang. & affin.*

In *linea Recta* inter adscendentes & descendentes nuptiæ prohibentur in infinitum: *c. 18. in copulatione. 35. qu. 2. & 3. contractæ solvuntur. dd. cc. & c. prin. eod.*

In *linea Transversa*, olim usque ad septimum gradum, *c. 16. progeniem. c. 17. de consanguinitate. 35. qu. 2. & 3.* hodie usque ad quartum inclusivè: *c. non debet. 8. eod.*

Matrimonium tamen intra illum gradum ab infidelibus contractum, qui postea conversi, non est dissolvendum. *c. de infidelibus. 4. eod.*

Affinitas, est personarum necessitudo, ex coïtu proveniens. *Ioann. Andr. & Canon. in arb. consang.*

Eam parit coïtus, tam licitus quàm illicitus; etiam coactus, cum dormiente commissus, *c. discretionem. 6. ubi Gl. Abb. Prapof. de eo qui cogn. consang. uxor. c. 10. nec eam. 35. qu. 3.* si quidem sit perfectus, id est, semen viri in vas feminae naturale ad generandum sit immissum. *c. 11. extraordinaria. 35. qu. 3. ubi Gl.*

Non extenditur ad affines personæ conjunctæ, *c. non debet. 8. de consang. & affin.* sicuti nec ad cognatos viri & mulieris inter se. *c. pen. & c. quod super. 5. eod.*

Ejus gradus, hoc jure, eodem modo computantur, quo gradus consanguinitatis. *d. c. pen. & ult.* Quia, cum conjuges sint una caro, quoto consanguinitatis gradu est mihi Titius vel Titia, rectè eodem gradu affinitatis esse censetur mihi uxor Titii, vel Titiaë maritus.

Affinitatis tria sunt genera; & quam rationem habet primum

num genus affinitatis ad consanguinitatem, eandem habet secundum affinitatis genus ad primum, & tertium ad secundum. *Nam persona, per nuptias, sive coitum, adjectio, necessitudinem mutat.*

Primum genus affinitatis contrahitur per unam personam, secundum per duas, tertium per tres. Ex. gr. *Frater est mihi consanguineus, is si Maviam uxorem ducat, ea mihi est affinis in primo affinitatis genere. fratre meo mortuo, si Mavia nubat Titio, Titius mihi erit affinis in secundo genere. Maviâ defunctâ, si Titius ducat Caiam, hac affinis mihi eris in tertio genere.*

Dux autem duorum consanguineorum uxores, vel duarum consanguinearum mariti, vel consanguinei uxor & consanguineæ maritus, affines inter se sunt in secundo genere.

Denique conjux nostri consanguinei vel consanguineæ, est nobis affinis in primo genere: conjux autem personæ affinis in primo genere, est affinis in secundo; & conjux personæ affinis in secundo genere, est affinis in tertio genere. *Pac. in Isag. in Decret. tit. de cons. & affin.*

Sicuti matrimonium inter consanguineos adscendentes & descendentes ratione consanguinitatis in infinitum est prohibitum: ita & inter affines adscendentes & descendentes, cum hi loco parentum & liberorum habeantur, perpetuò prohibetur. *c. 1. de cons. & affin.* Unde inter consanguineos uxoris meæ, qui ei in linea recta sunt conjuncti, & me, nuptiæ consistere non possunt. *d. c. 1.*

In linea transversa, ut inter consanguineos usque ad quartum gradum inclusive; ita & inter affines à latere hodie ad quartum gradum in primo affinitatis genere, si affinitas per legitimas nuptias oriatur: si autem per illicitum & vetitum coitum sit contracta, prohibentur nuptiæ; *c. discretionem. 6. & c. penult. de eo qui cogn. cons. ux. c. preterea. 2. de sponsal. in tertio & quarto permittuntur. c. pen. de consang. & affin.*

Olim in primo genere prohibebantur nuptiæ usque ad

septimum gradum, *c. 1. de affinitate. c. 7. nullum. 35. qu. 3.*
 in secundo genere usque ad quartum, *c. 3. de propinquis. 35.*
qu. 3. in tertio usque ad secundum. *c. 22. porro duorum.*
35. qu. 3.

Sed hæc intellige de affinitate nuptias præcedente: Affinitas enim superveniens non dissolvit matrimonium, nec sponsalia de præsentibus; sed quidem sponsalia de futuro; & privat incestuosum facultate petendi à conjugē debitum matrimoniale: quamvis petenti teneatur illud reddere: item privat incestuosum potestate novum matrimonium quocumque tempore contrahendi; quanquam si contraxerit, matrimonium valeat, ita ut similiter debitum matrimoniale reddere cogatur; petere non possit, ac pœnitentiam agere debeat. *c. 1. 2. Et tot. tit. de eo qui cogn. consang. uxor.*

Nonnunquam matrimonia ratione consanguinitatis aut affinitatis prohibita, petitâ & à summo Pontifice ex vera & legitima causa impetratâ dispensatione, permittuntur & tolerantur. *vide c. gaudemus. 8. de divort. c. quod dilecto. 3. de consang. Et c. quadam lex. 20. §. sed idem. 2. qu. 35. c. ad sedem. 2. §. hanc comparationem. 35. qu. 5.*

Quæ dispensatio fieri potest, non in lineâ rectâ, *Hostiens. Ioan. And. ad c. non debet. 8. de consang. Et affin. sed in collateralibus, & quidem in secundo gradu. Canon. in c. quaritur. 22. qu. 2. Et c. literas. 13. de restit. spoliat. ubi Gloss. ad verb. non potest. c. 11. si Paulus. 32. qu. 5. ubi Gl. ad verb. suscitare.* Potest enim Papa ex plenitudine potestatis dispensare supra jus in his quæ nec contra fidei articulos sunt, nec Ecclesiæ statum generalem lædunt. *c. proposuit. 4. de conc. præbend. vid. Tholos. in part. Jur. Can. lib. 3. tit. 21. cap. 12. in scholiis.*

Cognatio legalis, est personarum proximitas, ex adoptione, vel arrogatione, solenni ritu facta, *Gl. Hostiens. Et Panorm. in c. un. de cogn. leg. proveniens.*

Ea inter adscendentes & descendentes, tam durante, quàm solutâ adoptione, matrimonium contrahi prohibet,
 & con-

& contractum dissolvit: *c. 1. ita diligere. 30. qu. 3.* inter transverfales, tantum eâ durante. *c. un. de cognat. leg. c. 6. per adoptionem. 30. qu. 3.*

Iustitia publicæ honestatis, est propinquitatis ex sponsalibus proveniens, robur ex institutione Ecclesiæ trahens propter ejusdem Ecclesiæ honestatem. *Tad. Pifo. in tract. de sponsal. part. 2. §. si uxor.*

Hæc tam matrimonium contrahendum impedit, quàm contractum irritat: *c. referente. 10. qui filii sint legit. c. juvenis. & seq. de sponsal.* olim ad quartum, hodie (ex Concilio Tridentino, *sess. 24. cap. 3. de reform. matrim.*) ad primum gradum; si quidem, si ex sponsalibus de futuro oriatur, sint ea valida (quod non necesse erat olim; *c. ad audientiam. 4. de sponsal. c. 1. eod. in 6.*); si ex sponsalibus de præsentis, usque ad quartum gradum, licet ea sint invalida. *Pius V. in Extrav. ad Romanum. lata Anno 1566. de qua Navarr. in suo Enchirid. cap. 22. num. 57.*

Valida sponsalia ut justitiam publicæ honestatis inducant, sunt; quæ à majoribus septennio, *c. un. de sponsal. in 6.* aut eo minoribus, sed post illud in voluntate durantibus; *d. c. un. & c. un. de despons. impub. in 6.* purè, *d. c. un. de sponsalibus. in 6.* cum persona certa, *Gl. in d. c. un. de sponsalibus.* adhibito consensu, sunt contracta, *d. c. un. de sponsalibus. 11. 6.* licet postea sint de jure nulla; puta consanguinitatis, affinitatis, frigiditatis, religionis, aut aliâ quavis ratione. *d. c. un. de sponsalibus. in 6.*

Votum castitatis solenne, quod religionis approbatæ professione expressâ vel tacitâ, vel sacri ordinis susceptione celebratur, matrimonium impedit & dirimit. *c. un. de voto. in 6.*

Impedit etiam & dirimit matrimonium, Ordo sacer. *c. 1. & 2. qui cler. & vow. matrim. contr. poss. c. si qui. 3. & c. erubescant. 11. dist. 32.* adeò ut eo insignitus matrimonium contrahens, ipso facto sit excommunicatus. *Clem. un. de consang. & affin.* Minori ordini initiatus matrimonium licitè contrahit. *c. 1. de cler. conjug. d. c. si qui. 3. & c. seriatim. 14. dist. 32.*

Crimen adulterii etiam impedit matrimonium, & contractum dirimit: si sit commissum cum homicidio, *c. super hoc. 3. de eo qui duxit in matr. quam poll. per adult.* aut machinatione, in necem prioris conjugis, ut eâ perpetrâtâ, adultera ducatur; *Dd. in c. laudabilem. 1. de convers. infidel.* si primâ uxore superstite fidem de matrimonio contrahendo sibi invicem dederint. *c. cum haberet. 5. c. significasti. 6. de eo qui duxit quam poll. per adult. c. 4. relatum. 31. qu. 1.*

Si quis vivente legitimâ uxore aliam ducat, vel cum ea sponsalia contrahat; distinguendum, an hæc sciverit illum uxorem habere, an ignoraverit; & an vivâ primâ ejus uxore, ab illo cum qua contraxit, carnaliter sit cognita, an non: Si fuit cognita, & sciebat eum uxorem habere, matrimonium rescinditur, & ne mortuâ quidem primâ uxore toleratur. *c. 4. 5. & ult. eod.* Si verò ignorabat eum uxorem habere, & cum eo carnaliter se non miscuit, matrimonium post primæ uxoris obitum contrahi potest, & antea contractum non dirimitur; *d. c. ult.* nec fit tori separatio ad viri petitionem, nisi mulier divortium petat. *c. 1. eod.*

Impotentia coeundi (quæ & matrimonium impedit & contractum dirimit) est vitium quo quis alteri carnaliter commisceri impeditur. *c. ex literis. 3. de frigid. & malef.*

Ea est vel à natura; vel ab accidenti.

A natura, vel ob ætatem in impubere; quæ adveniente ætate, definit; cum nativæ qualitates, quæ immaturæ & nimiam humiditate erant oppressæ, calefcere & vigere incipiunt. *c. unic. 30. qu. 2. & c. quod sedem. 2. de frigid. & malef.* vel in adulto; ob nativam qualitatem depravatam; in viro propter nimiam frigiditatem; in muliere, quia ita arcta, ut virum nequeat pati. *tot. tit. eod.*

Ex accidenti impotentia, est vel violenta; ut cum gladio vel alio instrumento alicui virilia sunt amputata: vel occulta; cum quis fascino ligatus, & maleficio ita devinctus,

ut rei venereæ sit prorsus inhabilis. *c. 4. si per sortiarias. 33. qu. 1.*

Ob impotentiam naturalem in masculo adulto, ex frigidity nimia; & matrimonium contrahendum impeditur, & contractum dirimitur. *c. 1. & 2. 33. qu. 1.* in muliere; si Medicorum ope curari potest, non impeditur: si non potest, vel non absque gravi vitæ periculo, impeditur & contrahendum, & contractum rescinditur. *c. fraternitatis. 6. §. hac autem. de frigid. & malefic.*

Accidentalis impotentia si violenta, & matrimonium præcessit, & contrahendo & contracto matrimonio præstat impedimentum; non si durante matrimonio contigit: si occulta, & perpetua, & matrimonium præcessit, contractum rescindit, & impedit contrahendum; non si consummato matrimonio alterutri conjugum accidit. *d. c. si per sortiarias. 33. qu. 1.*

Si de impotentia in viro per inspectionem virorum expertorum; in muliere per mulierum fide dignarum constet, statim matrimonium dirimitur. *c. fin. de frigid. & malef. Hostiens. §. qualiter. eod.*

Si de ea manifestè constare non possit, vel naturaliter, vel ex alterius maleficio provenerit, per triennium tenentur cohabitare; quo elapso, si de impotentia coeundi ipsorum conjugum & septem propinquorum juramento constet, solvitur matrimonium. *c. 5. & c. ult. de frigid. & malef.*

Quæ ita procedunt, si alter conjugum ignorans vitii impotentia quo alter laborat contraxerit; si sciens, vel impotentia postea compertâ simul morari consenserit, rescissio non facillè permittitur. *c. consultationi. 4. eod.*

Impedimenta quæ impediunt, non dirimunt matrimonium, sunt, *furor, interdictum, feris, sponsalia, catechismus, votum simplex, crimen.*

Furor, quia consensus in nuptiis requiritur, futuras nuptias impedit, non dirimit contractas: *c. dilectus. 24. &*

ibi Dd. de sponsal. c. 26. neque furiosus. 32. qu. 7. item, ex eadem ratione, fatuitas. Navarr. in c. si quando. de rescript. except. 9. col. 30.

Furiosus tamen, qui dilucida intervalla habet, eo tempore, rectè nuptias contrahit. *Gl. in d. c. dilectus. 26.*

Quod an fecerit, ex ipsius actus qualitate judicandum. *c. legimus. dist. 93.*

Interdictum Ecclesia est, cum Episcopus, aut alius Judex Ecclesiasticus, aut Parochus, alicui, ne matrimonium cum aliqua contrahat, ob aliquod impedimentum interdicit, donec an illud verè subsit, nec ne, constet. *tot. tit. de matrim. cont. interd. Eccl.*

Matrimonium contra illud contractum, valet si impedimentum non subsit, licet contrahentes peccent, & propterea pœnitentiam subire debeant, *c. 1. & 2. eod. & interim, donec de impedimento cognoscatur, separentur. c. ult. eod.*

Si impedimentum subest, & probetur, matrimonium dissolvitur, non ratione interdicti, sed ratione impedimenti. *Spec. eod. tit. num. 1. per c. tua. 4. de sponsal. duor. c. 21. contradicimus. 35. qu. 3.*

Feriarum tempore (quod olim erat ab Adventu usque ad Epiphaniam, à Septuagesima usque ad octavam Paschæ; & à primo die Rogationum usque ad octavam Pentecostes. *c. capellanus. 4. de feriis. c. 8. non oportet. 33. qu. 4.* hodie ex Concilio Tridentino, ab Adventu usque in diem Epiphaniæ, & à Feria quarta Cinerum usque in octavam Paschatis. *sess. 24. cap. 11.*) non matrimonium contrahere, sed contractum benedicere & solenniter celebrari vetatur. *d. c. capellanus. 4. & d. c. non oportet. ubi Abb. Panorm. Gl.*

Sponsalia impediunt matrimonium contrahi. Nam qui sponsalia de futuro contraxit, nisi ea aliquo licito modo solvantur, tenetur cum eadem contrahere de præsentì. Cum alia tamen si de præsentì contraxit, valet matrimonium. *c. veniens. 15. c. sicut. 22. de sponsal.*

Catechismus, ex quo spiritualis oritur cognatio, *c. per Catechismum. 2. de cognat. spirit. in 6.* impedit matrimonium contrahendum, sed non dirimit contractum. *d. c. per Catechismum. c. contracto. 5. eod.*

Est *Catechismus*, instructio baptizandi solenniter à Sacerdote in janua Ecclesiæ facta, antequam baptizetur puer, de articulis fidei Catholicæ Romanæ credendis. *c. ante Baptismum. 54. de consecrat. dist. 4.*

Votum simplex, quod religionis approbatæ professione, tacitâ, vel expressâ, nec sacri ordinis susceptione est solennizatum, non dirimit, sed impedit matrimonium, *c. quidam nubentes. 2. c. si vir. 3. & per totam dist. 27. c. unico. de voto & voti redempt. in 6.* licet illud uterque sciverit. *Navarr. cap. 22. num. 73.*

Crimen quod impedit, non dirimit matrimonium, est *incestus*, *uxoricidium*, *raptus*, *susceptio proprii filii de fonte*, *presbytericidium*, *pœnitentiâ solennis*.

Incestum qui scienter, non per errorem, *c. si virgo. 5. §. fin. cum seq. c. ego dixi. 7. §. fin. cum 3. seqq. 34. qu. 1.* commisit cum affine uxoris, cognata, nec debitum ab uxore petere quam habet, cum ea jam ipsi facta sit affinis, nec eâ mortuâ, matrimonium contrahere potest. *c. 1. c. ex literis. 8. c. transmissa. 4. de eo qui cogn. cons. uxor. c. 21. qui dormierit. 32. qu. 7.* Nisi peractâ pœnitentiâ, se continere non valeat. *c. 16. si quis cum. 33. qu. 2.*

Uxoricidium est, cum vir uxorem occidit. *c. 8. admonere. 33. qu. 2.*

Is matrimonium contrahere nequit, *d. c. admonere. 8.* ut nec uxor quæ maritum occidit, licet de ea nihil jure sit cautum: cum in correlativis, in quibus eadem ratio idem suadet, idem jus sit statuendum. *Abb. in proœm. Decret.*

Sponsam alterius qui *rapiit*, pœnitentiâ mulctatur, & spe conjugii privatur. *c. 24. statutum. 27. qu. 2.*

Qui proprium filium non necessitate urgente, *c. si vir. 2.*

de cognat. spirit. c. 7. ad limina. 30. qu. 1. sed ne uxor à se debitum possit exigere, de sacro fonte suscepit, reddere debitum quidem, sed exigere non potest. c. 5. de eo. 30. qu. 1.

Qui Presbyterum occidisse in foro contentioso convictus, matrimonium nunquam contrahere potest. c. qui Presbyterum. 2. de poen. & remiss. ubi Abb. in verbo convictus.

Qui peccatum commisit, propter quod ipsi solennis poenitentia injuncta, nequit nuptias contrahere. c. 12. de his. c. 19. antiqui. 33. qu. 2.

Nullum si matrimonio contrahendo aut contracto obstat impedimentum, debet illud publicè coram Ecclesia, c. 1. 30. qu. 5. c. 2. & 3. de cland. despons. aut in cœtu aliquot fidelium, Ecclesiam repræsentante, c. fin. eod. benedicente nubentibus Sacerdote Parocho, c. 5. sponsus & sponsa. 30. qu. 5. c. 1. aliter. 30. qu. 5. c. fin. 28. qu. 1. aut ejus permisso alio, Clem. prim. in princ. de privileg. celebrari.

De clandestina desponsatione.

T I T. XIV.

Diximus superiori titulo de sponsalibus de præsentibus publicis; restat ut de *clandestinis* agamus.

Ea sunt, quæ non adhibitis testibus, sed clam, & quodammodo furtivè sunt contracta; c. 1. & 2. hic. aut in quibus solennia ad nuptias requisita sunt ommissa; c. 1. aliter. 30. qu. 5. aut quæ contra statutum vel consuetudinem inita. c. fin. hic. ubi Gloss.

Solennia ad nuptias requisita sunt, ut in Ecclesiis per Presbyteros matrimonia contrahenda proponantur, termino competenti præfinita, intra quem, qui voluerit, aut potuerit, impedimentum legitimum opponat; & ipsi Presbyteri nihilominus, utrum obsistat aliquod impedimentum, investigent; illud esse, si ex probabili conjectura appareat, contractum, donec, quid super eo fieri debeat, manifestis constiterit documentis, expressè interdiciant. d. c. fin.

Quod